

با فضیلت تر از نماز، روزه و صدقه

پیامبر اکرم (ص): «أَلْخَيْرُ كُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ ذَرَجَةُ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فُسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ؛ أَيَا بِهَ جِيزِي بِافْضَلِ تَرَا نَمَاز، رَوْزَه وَ صَدَقَه أَكَا هَتَان نَكَنَسَم وَ آن اَصْلَاح مِیَابَن مَرْدَم اَسْت، زَبِیرَا تَبِیرَه شَدَن رَا بِطَلَه بَیْن مَرْدَم رِیْشَه كَن كَنَنَدَه دَبِین اَسْت. منبع: نهج الفصاحه: حدیث ۴۵۸

ما با خودمان جهنم حمل می‌کنیم!

آیت‌الله سیدعبدالله فاطمی‌نیا(ره): ما با خودمان جهنم را حمل می‌کنیم، دریای غضب را فرد با خودش حمل می‌کند. اگر جایی می‌شنوید قتلی و جرمی رخ داده، فکر نکنید ما ممکن نیست مرتکب این کارها بشویم! آیت‌الله بهالدینی(ره) می‌فرمود: ما انسان‌ها مثل آتش زیر خاکستر هستیم و باید از خدا بخواهیم ما را زیر خاکستر نگه دارد. منبع: کتاب نکته‌ها از گفته‌ها (گزیده‌ای از گفتارهای استاد فاطمی‌نیا(ره))

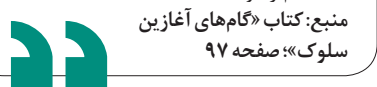
چه کنیم محیط خانواده گرم و باصفا باشد

آیت‌الله بهجت(ره): موافقت اخلاقی بین مرد و زن در محیط خانواده به صورت صدر صد برای غیر انبیا و اولیا غیر ممکن است، بنابراین ما اگر بخوایم محیط خانه، گرم و باصفا و صمیمی باشد، فقط باید صبر، استقامت، گذشت و رافت را پیشه خود کنیم تا محیط خانه گرم و نورانی باشد. اگر اینها نباشد اصطکاک و برخورد پیش خواهد آمد. همه اختلافات خانوادگی از همین جا ناشی می‌شود. منبع: کتاب نکته‌های نساب از آیت‌العظمی بهجت(ره)، صفحه ۶۱

«مهربانی» از آداب مهم اجتماعی

آیت‌الله محمدباقر تحریری(حفظه‌الله): از آداب مهم ارتباطات اجتماعی، ملامت و مهربانی مؤمنان نسبت به یکدیگر، برخورد با خوشرویی و حسن خلق، چشم‌پوشی از لغزش‌ها و رسیدگی به حال نیازمندان و گرفتاران است. همین امور در ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر نیز لازم است مراعات شود. البته که رابطه بین ایشان باید صمیمی تر و با حفظ شخصیت و احترام به یکدیگر بوده و قدرانی از زحمات و تلاش‌های یکدیگر و حفظ حریم‌ها تحقق یابد تا پیوند خانواده مستحکم‌تر شود. منبع: کتاب «گام‌های آغازین سلوک»؛ صفحه ۹۷

۵۰ خصلت از آداب و سنن رسول اکرم(ص) به نقل از کتاب «سنن النبی» اثر علامه محمدحسین طباطبایی(ره)

سرمشق‌های نیکو

تدوین و تنظیم: محمدصادق عبداللهی

رسول خدا(ص) بهترین اسوه و پیشوای مسلمانان است که رفتارها و عادات ایشان ظهور و بروز جلوه‌ای از انسان کامل است. ما مسلمانان متأسفانه کمتر از کردار و گفتار پیامبر خویش که رحمت للعالمین است، آگاهیم و همین است که امیرالمؤمنین(ع) فرمودند: «رسول خدا(ص) از جمله کسانی بود که از خوبی‌های وی قدر دانی نشد.» (علل الشرایع؛ ج ۲؛ ص ۷۴۲) کتاب «سنن النبی(ص)» اثر علامه سیدمحمدحسین طباطبایی(ره)، صاحب تفسیر المیزان که به همت جناب محمدهادی فقهی به فارسی بازگردانده شده است، تلاشی برای گردآوری مستند سنن رسول خدا(ص) در ابعاد مختلف زندگی است. در گزارش پیش‌رو تلاش شده است تا خصلت‌هایی کاربردی به شکلی تیتروار از دل این کتاب احصا شود تا گامی به پیروی و تبعیت حقیقی از حضرت رسول(ص) نزدیک شویم. مرور این سنن به شکل ذیل در واقع از آن رو است که به شکلی کاربردی و روشن از رفتار، گفتار، پندار و خصائص اخلاقی رسول خاتم تصویری ایجاد شود تا آن‌گاه تلاش شود شبیه به این قلم‌کار بشیریت صحبت کنیم، رفتار کنیم، فکر کنیم و در یک جمله «زندگی کنیم.»

خداوند سبحان در قرآن کریم می‌فرماید: «لَقَدْ كَانَتْ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ» (ایه ۲۱ سوره احزاب)؛ همانا برای شما در روش و زندگی رسول خدا سرمشقی نیکوست. علامه سیدمحمدحسین طباطبایی(ره) ذیل این آیه می‌نویسند: «بدون تردید، هدف نهایی اصلی هنگامی حاصل می‌شود که آدمی در جمیع حرکات و سکنات خود از آن حضرت پیروی کند و به ظاهر و باطن آدابش آراسته گردد. آری، خیر دنیا و آخرت با این کار حاصل می‌شود.» گام نخست این پیروی، شناخت روش و زندگی رسول خداست. در ادامه ۵۰ خصلت از رسول گرامی اسلام ذکر شده است:

رفتار و کردار حضرت(ص)

- ۱) دل‌نازک و به همه مسلمانان مهربان بود.
- ۲) به هر کس می‌رسید، سلام می‌کرد؛ چه توان‌گر، چه درویش و چه کوچک و چه بزرگ.
- ۳) با غنی و فقیر یکسان مصافحه می‌کرد و دست خود را نمی‌کشید تا طرف دست خود را بکشد.
- ۴) با مردم انس می‌گرفت و آنان را از خود دور نمی‌کرد.
- ۵) نشد کسی با آن جناب سر صحبت باز کند و او پیش از طرف سکوت کند.
- ۶) دیده‌نش پیش روی کسی پای خود را دراز نکند.
- ۷) با هر کس که می‌نشست، به قدری صبر می‌کرد تا خود آن شخص برخیزد.
- ۸) خشن، درشت‌خو، سبک‌سر، فحاش و عیب‌جو نبود.
- ۹) دارای طبع بزرگ و خوش‌معاشرت و خوش‌رو بود.
- ۱۰) از همه مردم دیرتر به غضب می‌آمد و از همه زودتر راضی می‌شد.
- ۱۱) غضب خود را بیش از دیگران فرو می‌نشاند و گذشتش بهتر از دیگران بود.
- ۱۲) در حال رضا و غضب بیش از دیگران رعایت انصاف و عدالت می‌نمود.
- ۱۳) هرگز کسی را سرزنش نمی‌کرد و از او عیب نمی‌گرفت.
- ۱۴) لغزش‌ها و عیب‌های مردم را جست‌وجو نمی‌کرد.
- ۱۵) نگاه کردنش کوتاه بود و به کسی خیره نمی‌شد.
- ۱۶) در مجالس جای مخصوصی برای خود انتخاب نمی‌کرد.
- ۱۷) چون وارد مجلسی می‌شدند، در نزدیک‌ترین جا به محل ورود که خالی بود، می‌نشست.
- ۱۸) اگر سه‌روز یکی از اصحاب خود را نمی‌دید، از حال وی جویا می‌شد. اگر در مسافرت بود، در حقتش دعا می‌کرد و اگر در خانه بود، به دیدارش می‌رفت و اگر مریض بود، به عیادتش تشریف می‌برد.

گفتار و کلام حضرت(ص)

- ۱۹) زبان خود را از سخنان غیر لازم بازمی‌داشت.
- ۲۰) کلامش روشن بود، به‌طوری که هر شنونده‌ای آن را می‌فهمید.
- ۲۱) سخنانش همه کوتاه و جامع و خالی از فضول و وافی به تمام مقصود بود.
- ۲۲) کلمات گفتارش به یکدیگر پیوستگی داشت.
- ۲۳) کلماتش را به‌طوری شمرده بیان می‌کرد که شنونده آن را به خوبی به حافظه می‌سپرد.
- ۲۴) جوهر صدایش بلند و آهنگ صدایش از همه مردم زیباتر بود.

علامه سیدمحمدحسین طباطبایی(ره) می‌نویسند: «بدون تردید، هدف نهایی اصلی هنگامی حاصل می‌شود که آدمی در جمیع حرکات و سکنات خود از آن حضرت پیروی کند و به ظاهر و باطن آدابش آراسته گردد. آری، خیر دنیا و آخرت با این کار حاصل می‌شود.» گام نخست این پیروی، شناخت روش و زندگی رسول خداست

- ۲۵) خطبه‌اش از همه خطبه‌ها کوتاه‌تر و از بیپرده‌گویی برکنار بود.
- ۲۶) خود را از سه چیز دور می‌داشت: جدال، پرحرفی و گفتن مطالب بی‌فایده.
- ۲۷) کسی را زیاد مدح نمی‌کرد.
- ۲۸) هرگز ثنای کسی را نمی‌پذیرفت.
- ۲۹) کلام احادی را نمی‌برد، مگر آنکه از حد مشروع تجاوز نکند.
- ۳۰) اگر کسی با ایشان صحبت می‌کرد، همه ساکت می‌شدند تا سخنش پایان یابد و تکلمشان در محضر آن جناب، به نوبت بود.
- ۳۱) با مردم با شوخی می‌کرد و منظورش این بود که مسرورشان سازد.
- ۳۲) با اساتید ادب شخص غریب در پرسش و گفتار صبر می‌کرد تا جایی که اصحاب درصد جلب شخص مزاحم برمی‌آمدند.
- ۳۳) آداب خوراک و نوشاک حضرت(ص)
- ۳۴) آشامیدنی را با سه نفس می‌آشامید.
- ۳۵) هرگز از روی سیری یاد گلو نزد.
- ۳۶) تا زنده بود در حال تکیه دادن، غذا میل نفرمود.
- ۳۷) اگر سه خوردن چیزی دعوت می‌شد، آن را کوچک نمی‌شمرد؛ هر چند خرمایی بوسیده باشد.
- ۳۸) بدون اینکه خجالت بکشد، ما بحتاج خانه‌اش را از بازار تهیه می‌کرد و به سوی خانه حمل می‌فرمود.
- ۳۹) آراستگی ظاهری حضرت(ص)
- ۴۰) بدون اینکه بخندد، همیشه تبسمی بر لب داشت.
- ۴۱) برای هر نماز مسواک می‌کرد.
- ۴۲) اشخاص آن جناب را به بوی خوشی که از وی به مشام می‌رسید، می‌شناختند.
- ۴۳) به آینه نگاه می‌کرد و موی سرش را صاف می‌کرد و شانه می‌زد؛ و چه بسا این کار را در برابر آب انجام می‌داد و موی سر خود را درست می‌کرد.
- ۴۴) پندار و اخلاق حضرت(ص)
- ۴۵) در همه امور میانه‌رو بود، گاهی تفریط و گاهی افراط نمی‌کرد.
- ۴۶) هرگز بین دو امر مخیر نشد، مگر اینکه دشوارترین آن دو را اختیار فرمود.
- ۴۷) چیزی از آن حضرت درخواست نشد که پاسخ رد بدهد؛ و هرگز حاجت سائلی را رد نکرد تا جایی که ممکن بود، حاجت او را برمی‌آورد و گرنه به زبان نرم و شیرینی او را راضی می‌ساخت.
- ۴۸) بدون اینکه اسراف بورزد، سخی بود و از آنچه خدا روزی‌اش می‌کرد، بیش از آنچه یک سال بر نمی‌داشت و مابقی را در راه خدا صرف می‌کرد.
- ۴۹) بدون اینکه از خود ذلتی نشان دهد، همواره متواضع بود.
- ۵۰) هرگز دست طمع به سوی چیزی دراز نفرمود.
- ۵۱) هرگز نشد که با کسی در حاجتی همکاری کند و آن حضرت پیش از طرف از آن کار منصرف شود.
- ۵۲) ساعتی از عمر خود را بیپرده نمی‌گذرانید.
- ۵۳) هر کار نیک‌تری را تحسین و تقویت می‌کرد و هر کار زشتی را تقبیح کرده و کوچک می‌شمرد.
- ۵۴) سبند تمامی آنچه آمد در کتاب «سنن النبی(ص)» اثر علامه سیدمحمدحسین طباطبایی(ره) موجود است.

زنگار

هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقُ إِلَّا الرَّازِقُ؟

اولیا و علما را رهاکارهای اعتلای نمازهای یومیه را اموختن اذکار و ادعیه جدید برای ذکر قنوت دانسته‌اند. در این راستا فرازهایی از دعا‌های واصله از ائمه معصومین(ع) می‌تواند طعم شیرین عبادت را به نمازگزار بچشانند. در این ستون به صورت هفتگی ادعیه‌ای به اشتراک گذاشته خواهد شد.

در فرای از مناجات امیرالمؤمنین(ع) در مسجد کوفه می‌خوانیم: «مَوْلَانِ يَا مَوْلَانِ، أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ، وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقُ إِلَّا الرَّازِقُ؟ يَا مَوْلَانِ، أَنْتَ الْجَوَادُ وَ أَنَا الْبَخِيلُ، وَ هَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيلُ إِلَّا الْجَوَادُ؟» مولایم ای مولای من، تو روزی‌دهنده‌ای و من روزی داده‌شده، آیا رحم می‌کند به روزی داده شده جز روزی‌دهنده؟ مولایم ای مولای من، تو باسخراتی و من بخیل، آیا رحم می‌کند به بخیل جز با سخاوت؟

توصیه‌ای برای آنها که نماز شب را خواب می‌مانند

رهبر شهید انقلاب حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای(ره): در روایات داریم که اگر جوانی به دلایلی نمی‌تواند شش بیدار شود و نماز شب بخواند، فردا صبح قضایش را به جا آورد یا قبل از خوابیدن، نماز را بخواند. البته برای به جا آوردن قضای نماز شب، ثواب بیشتری ذکر کرده‌اند. این هم دلیلی دارد. اگر شما قبل از خواب، نماز شب خواندید و بعد خوابیدید، خیالتان راحت است که نماز شب را خوانده‌اید و تا اذان صبح دیگر از خواب بلند نمی‌شوید. اما وقتی نماز نخوانده‌اید و نیت دارید فردا قضای آن را به جا آورید، این دلپهره و دغدغه‌ها نیست. آن وقت ممکن است بیدار شوید و در وقت بخوانید. این نکات حتی در مسائل مستحبی و نافله هم ملاحظه شده است. منبع: کتاب «نماز شب (فرازهایی از تأکيدات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره نماز شب)»؛ صفحه ۴۴

راه خوشی و آسایش

آیت‌الله شهید مرتضی مطهری(ره): در حدیث است که «خداوند خوشی و آسایش را در دو چیز قرار داده است: یقین، رضایت خاطر ناراحتی و رنج را در دو چیز دیگر قرار داده است: تردید و خشم.» یقین، همان ایمان محکم و پابرجاست به اینکه جهان مدبری دارد حکیم و آنچه انبیا به عنوان بشارت و انذار گفته‌اند (یعنی نسبت به نیکو کاری نوید داده‌اند و نسبت به بدکاری اعلام خطر کرده‌اند) همه راست و درست است و دیر یا زود واقع می‌شود؛ هر کسی به عمل خویش می‌رسد، تمام اعمال خود را از نیک و از بد، بزرگ یا کوچک خواهد دید و به آن خواهد رسید و اما «رضایت خاطر» یعنی خوشوقت بودن و خشنود بودن از اینکه عمل خویش را انطور انجام داده که ناموس عالم حکم می‌کرده است؛ وجدانش راضی است که به وظایف خود عمل و ذین خود را نسبت به خلق خدا ادا کرده است. امام زین‌العابدین(ع) در دعا از خداوند متعال چنین مسئلت می‌نماید: «خدا یا پر محمد و آل او درود فرست و ایمان و یقین مرا به اعلی درجه برسان، نیت مرا نیکوترین نیت‌ها گردان و عمل مرا فاضل‌ترین و بهترین اعمال گردان.» منتهای سعادت همین است که آدمی در ناحیه عقل و فکر دارای محکم‌ترین اطمینان‌ها و در ناحیه احساسات و قلب دارای پاک‌ترین نیت‌ها و در ناحیه عمل دارای نیکوترین عمل‌ها باشد. زندگی پاک و پاکیزه و سعادت‌بخش همین است. منبع: کتاب «حکمت‌ها و اندرزها»؛ جلد یک؛ صفحه ۳۲ تا ۳۵ (با تلخیص)

مایه حیات قلب

آیت‌الله علی سعادت‌پرور(ره): امام علی(ع) به فرزند بزرگوارش فرمود: «أَخِي قَلْبِكَ بِالْمَوْعِظَةِ»؛ دلت را با بند و موعظه زنده بدار. انسان در هر حال احتیاج به بند و موعظه دارد؛ حیات قلب به موعظه است. مطالعه اخبار موعظ و نصایح حضرات معصومین - ولو در هفته یک روز یا یک ساعت نشستن بای سخنان آنان، دل را زنده می‌دارد. آیات قرآن که خود کتاب موعظه است نیز این چنین است. نصایح و موعظ بزرگان دین و علمای اخلاق و معرفت نیز چنین اثری دارد. امام خمینی(ره) به حاج آقا مصطفی(ره) می‌فرمود: «هر وقت آقای شیخ جواد خندق آبادی منبر می‌رود، مرا خیر کن تا بای منبرش حاضر شوم.» با اینکه ایشان از شاگردان امام بود، مگر دیدیم که وقتی ایشان در منزل آقای رضوی منبر می‌رفت حضرت امام(ره) حاضر می‌شدند! انسان در هر مقام و مرتبه‌ای از علم، معرفت، کمال و اخلاق هم باشد، باز احتیاج به وعظ و نصیحت دارد. حضرت امیر می‌فرماید: «لَمَوْاعِظَ حَيَاةِ الْقُلُوبِ»؛ موعظه دل‌ها را زنده می‌کند. و نیز می‌فرماید: «لَمَوْاعِظَ نَجَلِي الْقُلُوبِ»؛ با موعظه زنگار غفلت از دل‌ها زوده می‌شود.

منبع: کتاب در محضر از باب معرفت؛ نوشته محمدحسین رخشاد؛ صفحه ۴۱۷

اگر توانستی دروغ و غیبت را تعطیل کنی انسان شدی

آیت‌الله سیدرضا بهاء‌الدینی(ره): انسان شدن به این است که از محرمان الهی فاصله گرفته نشود؛ جواب هوی و هوس داده شود. اگر بتوانی از کلک‌زدن صرف‌نظر کنی، آنگاه انسان می‌شوی تا نفوس تو کبک نشوند، دعوت انبیا را نمی‌فهمند و نمی‌توانند اجابت کنند. اگر خوب و بد را فهمیدی و فهمیدی که اطاعت خدا خوب است و معصیت او بد است، فحش و دروغ و غیبت بد است، آن وقت انسان می‌شوی. منبع: کتاب نردبان آسمان؛ صفحه ۱۰۹ تا ۱۱۱ (با تلخیص)

